

Tienden. Denne Landskat paa Tienden viser jo netop, at man fra Statens Side selv under Enevælden ikke holdt paa Tienden som en almindelig Ejendom i almindelig moderne privatretlig Forstand. Man har uden videre paalagt denne Ret en særlig Skat, altsaa en Slags Forpagtningsafgift, som man krævede af Tiendetagerne. Nu er det klart, at har man gjort det under Enevælden, saa vil man ogsaa have fuld juridisk Føje til at gøre det i vore Dage. Hvis Staten vilde, kunde den meget godt forhøje Landskatten paa Tienden; den kunde forhøje den Aar efter Aar, saaledes at den blev en virkelig rimelig Forpagtningsafgift for denne Tiendeopkrævningsret, ganske som en Godsejer kan forhøje Forpagtningsafgiften for sine Jorder, naar Konjunkturerne stige. Og nu er det netop Tilfældet, at Landskatten paa Tienden blev paalagt, da alle Priser vare meget lavere end nu om Stunder, og derfor kunde man meget vel forsvare, naar Kornpriserne stige og blive højere end den Gang, og naar Konjunkturerne i det hele stige, at forhøje Forpagtningsafgiften for denne Tiendetagernes Skatteopkrævningsret, saaledes at den nogenlunde kom til at ækvalere det Udbytte, de have af Tienden — lidt skulde de jo have tilbage for deres Arbejde med at kræve Tienden ind, men man kunde meget godt forsvare fra Statens Side at forhøje Tiendeskatten. Og naar man har Ret til det, saa kunde man ogsaa meget godt afskaffe Tienden, saa sandt det er en Skat, thi har Staten Ret til at paalægge Skatter, har den ogsaa Ret til at afskaffe dem.

Man kunde — og det ville mange give mig Ret i, særlig fra dette Flertals Side — paa visse Punkter sammenligne denne Tiendeopkrævningsret med den, som toldbeskyttede Fabrikanter have. Det er ogsaa i Kraft af et Privilegium — Toldbeskyttelsen —, at en Fabrikant er i Stand til at opkræve visse Skatter. Nu kan man mene derom, hvad man vil, man kan finde det heldigt eller uheldigt, men man kan ikke bestride Statens juridiske Ret til at ophæve Toldbeskyttelsen og derved forringe en Fabrikants Ejendom ganske overordentlig. Man kan ikke bestride Statens juridiske Ret dertil, og lige saa lidt kan man — og det er ogsaa de fleste ansete statsretslærdes Mening — bestride Statens Ret til at afskaffe Tienden. Det er gjort til Tider; under den franske Revolution afskaffede man alle Tiender med et Pennestrøg. Tienden er i Virkeligheden ikke en almindelig privat Ejendom i almindelig

moderne privatretlig Forstand. Tiende-ejeren ved jo ikke, hvad han ejer. Tienden er en Ejendom, hvis Indtægt er meget variabel. Det er ingen almindelig Prioritet i Bondejord, det er en uopsigelig Prioritet — ogsaa det gør en meget stor Forskel. Jeg har altsaa sammenlignet Kapitelstaksterne i 1893 med dem i 1898, og endvidere Kapitelstaksterne i 1898 med Gennemsnittet af Kapitelstaksterne i de 5 sidste Aar og har vist, hvorledes der er stærk Svingning. Tiendetagerne have i Aarhundreder ikke opfyldt de Forpligtelser, som fulgte med Rettigheden. Følgelig mener jeg, at man godt kan paalægge de nuværende Tiendetagere et Afdrag i denne fulde Kapitalisering som Erstatning for, at de i en Aarrække ikke have opfyldt de Forpligtelser, der oprindeligt fulgte med. Man kunde, som jeg sagde, erklære Forleningen for forbrudt, saaledes som man tit gjorde i gamle Dage og uden videre inddrage dem. Men jeg mener, at man kan i hvert Fald kræve et rimeligt Afdrag, fordi de gennem Aarhundreder have siddet med uretfærdige Privilegier og ikke en Gang have opfyldt de Forpligtelser, der fulgte med. Dette Standpunkt, som jeg her har udviklet — der kunde i øvrigt anføres mange andre Eksempler for, at denne Betragtning er rigtig — er ogsaa gjort gældende tidligere af Ordføreren for denne Sag her i Salen. Jeg skal ogsaa nævne, at efter Plakat af 1810 blive Jordlodder, der udlægges til Skoler, tiendefri, men vedkommende Tiendetager faar ingen Erstatning derfor, altsaa har man simpelthen ophævet Tienden for visse Jorder uden Erstatning til Tiendetagerne, og saaledes kunde der anføres en Række Eksempler.

Den Opfattelse af Tienden, som jeg her har udviklet, stemmer med den, der altid har været Folketingets og Landbodemokratiets. Midt i Fyrreerne indgik Bondevennerne med et Andragende til Regeringsmagten om at faa Tienden forandret til en fast aarlig Afgift, der blev paalagt al Jord. Tienden skulde udjævnes, ligesom man den Gang krævede Hartkornsskatterne udjævnet. Det vil altsaa sige, at Bondejorden skulde lettes for en Del af Tiendebyrden, den skulde lægges over paa den tiendefri Jord, Godsejerjorderne. Andragendet blev afslaaet, men op igennem Halvtresserne rejste man fra Bondevennernes Side Kravet i stadig samme Form. Der blev i Folketinget indbragt et Forslag om, at Tienden skulde lægges ligelig paa al Jord. For Hartkornsskatternes Vedkommende lykkedes det i 1850 at faa udjævnet